

УДК 657.44:656.132.6

Никифорак Ірина
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ
ВНУТРІШНЬОЇ ЗВІТНОСТІ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ОСНОВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО
ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ**

В умовах реформування міського електротранспорту (МЕТ) назріла необхідність вдосконалення системи економічного контролю ефективності господарювання трамвайно-тролейбусних підприємств. Проте, якщо на сьогодні організація зовнішнього контролю діяльності підприємств достатньо визначена, то раціональна система внутрішньогосподарського контролю сформована ще не повністю.

Внаслідок низки об'єктивних причин більшість підприємств МЕТ України є збитковими, тому їх основна діяльність потребує бюджетного фінансування. В таких умовах особливо зростає роль впровадження у практику досліджуваних підприємств внутрішньогосподарського контролю основної діяльності, оскільки його вплив на економне використання ресурсів та оптимальне формування доходів найбільш повно може проявитись в первинних місцях їх виникнення та центрах відповідальності.

Налагоджений внутрішньогосподарський контроль неможливо організувати без оптимальної внутрішньої звітності про результати діяльності структурних підрозділів трамвайно-тролейбусних підприємств. Внутрішня звітність повинна містити інформацію про формування витрат на здійснення пасажирських перевезень та доходів від надання транспортних послуг за центрами відповідальності та місцями їх виникнення.

Проблемам внутрішньогосподарського контролю присвячено праці М.Т.Білухи, Є.В.Калюги, Л.В.Нападовської, М.С.Пушкаря, В.С.Рудницького, В.В.Сопка, Л.В.Сотнікової, В.П.Суйца, П.Я.Хомина та інших науковців. Проте питання організації проведення внутрішньогосподарського контролю та формування внутрішньої

звітності на підприємствах МЕТ у вітчизняній економічній літературі досліджувались не достатньо.

Основною ланкою внутрішньогосподарського контролю є оцінка діяльності підприємств, що базується на системі показників внутрішньої звітності про роботу структурних підрозділів. Склад та періодичність подання внутрішньої звітності визначає підприємство, виходячи із власних потреб. Головна мета її складання полягає у визначенні активності працівника в управлінні підконтрольними показниками.

Основою внутрішньої звітності є перелік показників, що характеризують діяльність структурних підрозділів. Для оцінки діяльності окремих підрозділів підприємства потрібна така система показників, яка б стимулювала виконання поставлених завдань, економне використання ресурсів та підвищення якості наданих послуг. Тому при розробці системи показників внутрішньогосподарського контролю необхідно брати до уваги особливості організації виробничого процесу та структури підприємства.

Розвиток внутрішньогосподарського контролю на підприємствах МЕТ повинен відбуватися шляхом його розповсюдження на усі служби, виробничі цехи, бригади та поглиблення до кожного робочого місця. Для отримання позитивних результатів господарювання трамвайно-тролейбусних підприємств варто організувати внутрішньогосподарський контроль за окремими центрами відповідальності:

- у службі руху – за маршрутними лініями та за кожною одиницею рухомого складу;
- у службі рухомого складу – за окремими цехами та кожною бригадою, що здійснює певний вид обслуговування або ремонту;
- у службі енергогосподарства – за окремими аварійно-ремонтними бригадами, що обслуговують тягові електричні підстанції та контактну-кабельну мережу;
- у службі шляхового господарства – за бригадами, що обслуговують окремі ділянки колійного полотна.

Загальновідомо, що основна діяльність характеризується показниками витрат та доходів, співвідношення яких дозволяє оцінити ефективність діяльності підприємства та його структурних підрозділів. Проте для характеристики діяльності різних структурних підрозділів трамвайно-тролейбусних підприємств властивий ряд специфічних кількісних та якісних показників, які повинні обов'язково бути включені у систему показників внутрішньої звітності. Система

показників для проведення внутрішньогосподарського контролю діяльності підрозділів трамвайно-тролейбусних підприємств повинна відповідати таким вимогам:

- оптимальної кількості показників, що враховують призначення та особливості діяльності окремих структурних підрозділів;
- достовірності відображення кінцевих результатів роботи структурних підрозділів та їх кінцевого вкладу в загальний результат діяльності підприємства;
- забезпечення умов порівнянності показників аналогічних підрозділів;
- відсутності залежності від діяльності інших структурних підрозділів;
- слугувати основою для організації заходів стимулювання праці.

Запропонована нижче система показників для проведення внутрішньогосподарського контролю діяльності трамвайно-тролейбусних підприємств відповідає переліченим вимогам та представлена в узагальнюючій інформаційній картці.

Узагальнююча інформаційна карта системи показників для організації внутрішньогосподарського контролю основної діяльності підприємств МЕТ

№	Центри відповідальності	Перелік основних показників		Періодичність
		Назва показника	Одиниця виміру	
1	2	3	4	5
1	Служба руху депо	Тривалість роботи на лінії	год.	щозміни
1.1	Маршрутна лінія	Загальний пробіг	км	щозміни
1.1.1	Поїзна бригада	Кількість рейсів	од.	щозміни
		Регулярність руху	%	щозміни
		Середня експлуатаційна швидкість	км/год.	щозміни
		Виручка	грн.	щозміни
		Прямі витрати (за статтями)	грн.	щозміни
2	Служба рухомого складу депо	Інвентарна кількість одиниць рухомого складу	од.	щозміни
2.1	Цех-профілакторій	– з них на лінії	од.	щозміни
2.2	Цех планових ремонтів	Коефіцієнт використання рухомого складу	%	щозміни
2.3	Цех механіка	Прямі витрати на проведення одного умовного огляду (ремонт)	грн.	щомісяця
2.4	Цех виробничо-заготівельний	Дотримання графіка виконання робіт		щомісяця
3	Енергосподарств	Кількість переробленої та відпущеної на лінію електроенергії	кВт/год.	щозміни
3.1	во Тягові електричні	Утримання та ремонт кабельної та		

3.2	підстанції Контактно-кабельна мережа	контактною мережі Витрати на утримання та ремонт енергогосподарства (за статтями) Вартість переробки 1 кВт/год. енергії	нормо-год. грн. грн.	щомісяця щомісяця щомісяця
4 4.1	Шляхове господарство Ділянки колійного полотна	Витрати на утримання та ремонт шляхового господарства Утримання та ремонт колій в приведених одиницях Вартість однієї приведеної одиниці ремонту	грн. нормо-год. грн.	щомісяця щомісяця щомісяця

Представлена інформаційна картка із системою показників окремих центрів відповідальності відображає потреби в інформації менеджерів різних рівнів управління та періодичність складання внутрішньої звітності. Вона містить вартісні та натуральні показники, що характеризують обсяги та якість виконаних робіт (наданих послуг) окремими службами підприємства.

Отже, впровадження раціональної системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві неможливо вирішити без формування внутрішньої звітності. Запропонована система оціночних показників діяльності окремих структурних підрозділів дозволить удосконалити формування внутрішньої звітності та покращити інформативність внутрішньогосподарського контролю для потреб управління основною діяльністю підприємств МЕТ.

УДК 336.77:338.43

Новак Оксана
Костишин Юрій

Житомирський державний технологічний університет

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРЕДИТНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Складні економічні умови, брак фінансових ресурсів, низький рівень державної фінансової підтримки призводять до суттєвого скорочення сільськогосподарських підприємств та падіння обсягів їх виробництва. Зокрема, за даними Державної служби статистики України, обсяги продукції сільськогосподарства на кінець 2015 року зменшились на 11